

Iránymutatások

a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 575/2013/EU rendelet (tőkekövetelmény-rendelet) szerinti likviditási adatszolgáltatás céljából eltérő kiáramlásúként kezelendő lakossági betétekről

---

Iránymutatások a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 575/2013/EU rendelet (tőkekövetelmény-rendelet) szerinti likviditási adatszolgáltatás céljából eltérő kiáramlásúként kezelendő lakossági betétekről

Tartalomjegyzék

1.	Az EBH iránymutatásai az 575/2013/EU rendelet (tőkekövetelmény-rendelet) szerinti likviditási adatszolgáltatás céljából eltérő kiáramlást igénylő lakossági betétekről	3
I. cím – Tárgy, fogalommeghatározások és hatály		5
II. cím – Útmutatás a nagyobb kiáramlású lakossági betéttermékek azonosításához		5
III. cím – Végző rendelkezések és átültetés		10

1. Az EBH iránymutatásai az 575/2013/EU rendelet (tőkekövetelmény-rendelet) szerinti likviditási adatszolgáltatás céljából eltérő kiáramlásúként kezelendő lakossági betétekről

Az iránymutatás jogállása

1. E dokumentum az európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/78/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló 1093/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: EBH-rendelet) 16. cikkének rendelkezéseivel összhangban kiadott iránymutatásokat tartalmaz. Az EBH-rendelet 16. cikkének (3) bekezdése szerint a hatáskörrel rendelkező hatóságok és pénzügyi intézmények minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy megfeleljenek az iránymutatásoknak.
2. Az iránymutatás rögzíti az EBH álláspontját azzal kapcsolatban, hogy mi a megfelelő felügyeleti gyakorlat a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében, és miként kell alkalmazni az uniós jogot egy adott területen belül. Az EBH ezért elvárja, hogy minden pénzügyi intézmény és hatáskörrel rendelkező hatóság megfeleljen a neki címzett iránymutatásoknak. Az iránymutatások hatálya alá tartozó, hatáskörrel rendelkező hatóságok azzal tesznek eleget az iránymutatásoknak, hogy azokat megfelelően beépítik saját felügyeleti gyakorlataikba (pl. saját jogi kereteik vagy felügyeleti folyamataik módosításával), beleértve azt is, ahol az iránymutatás címzettjei elsősorban az intézményekre.

Adatszolgáltatási követelmények

3. Az EBH-rendelet 16. cikkének (3) bekezdése értelmében a hatáskörrel rendelkező hatóságok 2014. február 6-ig kötelesek tájékoztatni az EBH-t arról, hogy megfelelnek-e vagy meg kívánnak-e felelni ennek az iránymutatásnak, és ha nem, a meg nem felelés indokairól. Amennyiben a fenti határidőig ilyen értesítés nem érkezik, az EBH úgy tekinti, hogy a szóban forgó hatáskörrel rendelkező hatóság nem felel meg az iránymutatásoknak. Az értesítéseket „EBA/GL/2013/01” hivatkozással az V. fejezetben szereplő formanyomtatványon kell megküldeni a compliance@eba.europa.eu címre. Az értesítést olyan személynek kell benyújtania, aki megfelelő felhatalmazással rendelkezik arra nézve, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság nevében nyilatkozzon a megfelelésről.
4. Az értesítéseket az EBH-rendelet 16. cikkének (3) bekezdésével összhangban az EBH honlapján közzéteszik.

Tartalomjegyzék

I. cím – Tárgy, fogalom meghatározások és hatály	5
II. cím – Útmutatás a nagyobb kiáramlású lakossági betéttermékek azonosításához	5
III. cím – Végző rendelkezések és átültetés	10

I. cím – Tárgy, fogalommeghatározások és hatály

Ezen iránymutatások célja a tőkekövetelmény-rendelet 421. cikkének (3) bekezdésével összhangban a tőkekövetelmény-rendelet 421. cikkének (1) és (2) bekezdésében minimumként meghatározottaktól eltérő kiáramlású lakossági betétek azonosítására és osztályozására szolgáló kritériumok harmonizálása, valamint az e termékek likviditási adatszolgáltatás céljából történő meghatározására szolgáló kritériumok harmonizálása. Ennek megfelelően ezen iránymutatás hatálya a nagyobb likviditáskiáramlással járó betétekre összpontosul.

Ezek az iránymutatások az intézmények egyedi és összevont likviditási követelményeire alkalmazandók, a tőkekövetelmény-rendelet első részének II. címével összhangban.

Az iránymutatások hatálya valamennyi, a tőkekövetelmény-rendelet 421. cikke szerinti, nagyobb kiáramlást feltételező kritériumoknak megfelelő lakossági betétre kiterjed, beleértve a 421. cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelő betéteket is, vagyis amelyek a betétbiztosítási rendszer hatálya alá tartoznak, valamint amelyek esetében fennáll vagy az, hogy a betétes stabil működési kapcsolattal rendelkezik, vagy az, hogy a betétet folyószámlán tartják.

II. cím – Útmutatás a nagyobb kiáramlású lakossági betétermékek azonosításához

1. rész – Általános szempontok

1. A „betét kivonását igen valószínűtlenné tevő stabil működési kapcsolat” meghatározása

Likviditási adatszolgáltatási célból valamely lakossági betét esetében akkor lehet megállapítani, egyedi és a teljes piacot érintő stressz együttes jelenlétét modellező forgatókönyvet feltételezve, hogy a betétes stabil működési kapcsolattal rendelkezik, ha a betétes megfelel a következő kritériumok legalább egyikének:

- a) bizonyos minimális időtartamú aktív szerződéses kapcsolat köti az intézményhez;
- b) hitelviszonyban áll az intézménnyel jelzáloghitel vagy más hosszú lejáratú hitel céljából; vagy
- c) bizonyos minimális számú, a hiteltől különböző, más aktív termékkel rendelkezik az intézménynél.

2. A „folyószámla” meghatározása, „ideértve azokat a számlákat is, amelyeken rendszeresen munkavállalói béreket írnak jóvá”

Valamely lakossági betétet akkor kell folyószámlán tartott betétnek tekinteni, ha az adott számlán rendszeresen fizetésekkel, jövedelmekkel vagy tranzakciókkal kapcsolatos jóváírásokra vagy terhelésekre kerül sor.

3. E II. cím 1. részének 1. és 2. bekezdésében foglalt mindkét szempont megítélésre az intézmények rendelkezésére kell állniuk múltbeli adatoknak, többek között a betétesek magatartására vonatkozóan, hogy alátámasszák a betétjeik besorolását.

4. A nagyobb kiáramlású lakossági betéttermékek azonosításának módszertana

4.1. A nagyobb kiáramlással járó lakossági betéteket három csoportba kell sorolni a rájuk jellemző kockázati tényezők száma és kockázatossága alapján, ideértve többek között az iránymutatások alábbi 2. részében leírt tényezőket. Az e dokumentumban meghatározott tényezők felsorolása mindazonáltal nem teljes körű, és azoknak az intézményeknek, amelyek további, nagyobb kiáramláshoz vezető kritériumokat azonosítanak, elemzésükben e további kritériumokat is figyelembe kell venniük.

4.2. Az intézményeknek a likviditási adatszolgáltatás céljából e csoportok mindegyike tekintetében meg kell becsülniük a megfelelő nagyobb kiáramlásokat, az iránymutatások alábbi 3. részével összhangban.

2. rész – A lakossági betéttermékek stabilitását befolyásoló tényezők

5. A lakossági betét értéke

5.1. Az intézményeknek azokat a betéteket kell nagy értékű betétnek tekinteniük, amelyek valamennyi alábbi követelménynek megfelelnek:

- a) meghaladják az alábbi két összeg közül az alacsonyabbat:
  - i. 100 000 EUR, vagy
  - ii. a helyi betétbiztosítási rendszer összege;
- b) alacsonyabbak 500 000 EUR-nál.

5.2. Az intézményeknek a legalább 500 000 EUR összegű betéteket kell nagyon nagy értékű betétnek tekinteniük.

5.3. Az ügyfél betét értékének meghatározása során az intézményeknek az ügyfél adott intézménynél tartott összes betétjét figyelembe kell venniük.

5.4. Ezen túlmenően az intézményeknek el kell végezniük betéti bázisuk koncentrációjának elemzését; belső célra megfelelő küszöbértékeket és/vagy korlátokat kell bevezetni a nagy értékű lakossági betétek meghatározása érdekében.

5.5. Számos módszer alkalmazható a betéti bázis koncentrációjának azonosítására. Az intézmények meghatározhatják például a nagy lakossági betétek „bizonyos számát” vagy meghatározhatják azoknak a „legnagyobb lakossági betéteknek a számát”, amelyek a lakossági betéti bázis bizonyos százalékarányát alkotják. A nagy értékű lakossági betétek azonosításához az intézmények felhasználhatják a betétbiztosítás összege tekintetében a helyi piacra szabott küszöbértéket, azt az összeget, amely fölött a kamatláb tárgyalás függvénye, vagy bármely különleges, a betétessel kötött megállapodást, amely korlátozhatja a kiáramlások kockázatát.

6. Referencia mutatóhoz kötött vagy kedvezményes feltételekkel rendelkező termékek

6.1. A betétet akkor kell a referencia mutatóhoz kötöttnek tekinteni, ha az intézmény olyan kamatlábat kínál,

- a) amely jelentősen meghaladja a más hasonló hitelintézetek által kínált hasonló lakossági termékek átlagos kamatlábat, figyelembe véve a helyi betétpiac sajátosságait,
- b) vagy amelynek a hozamát egy vagy több piaci index megtérüléséből vezetik le,
- c) vagy amelynek hozamát egy változó kamatlábtól különböző, egyéb piaci változóból vezetik le.

6.2. Az intézmények úgy azonosítják a referencia mutatóhoz kötött termékeket, hogy az egyes betétekre érvényes kamatlábakat összehasonlítják a hasonló termékek után más, hasonló hitelintézetek által fizetett átlagos kamatlábbal. A „más, hasonló hitelintézetek” kifejezés a hasonló üzleti modellel rendelkező, hasonló méretű intézményekre utal, amelyet az intézménynek kell meghatározni, és amennyiben szükségesnek tartja, az illetékes hatóságnak ellenőriznie kell.

7. Lejáró fix futamidejű vagy felmondásos betétek

7.1. A következő betéteket kell e kategóriába tartozónak tekinteni:

- a) eredetileg fix futamidejű elhelyezett betétek, amelyek futamideje 30 napon belül lejár, vagy
- b) a szerződéses megállapodásokkal összhangban 30 napnál rövidebb fix felmondási idővel elhelyezett betétek, a 421. cikk (5) bekezdésében meghatározott bánásmódra jogosult betéteken kívül.

7.2. A lakossági betétek kiáramlásainak értékelésekor az intézményeknek a következők hatását kell figyelembe venniük:

- a) kivételi limitek vagy felmondási idők;
- b) azon lakossági betétermékek kivonásának költségei, amelyeket eredeti lejárat idejük előtt jogszerűen meg lehet szüntetni;
- c) annak az intézmény hírnevét érintő következményei, hogy nem teszik lehetővé a betét kivonását, amennyiben az intézmények az ilyen betétermékek lejárat előtti beváltását lehetővé tevő gyakorlatot alakítottak ki.

8. Nagy kockázatú forgalmazási csatornák, beleértve a csak interneten keresztül elérhető bankokat, a távoli elérés egyéb formáit és az üzletkötők által közvetített betéteket

Az intézményeknek azokat a lakossági betéteket, amelyekhez nagy kockázatú forgalmazási csatornákon keresztül férnek hozzá, mint például csak interneten keresztül működő bankokon, a távoli elérés egyéb formáin keresztül, illetve az üzletkötők által közvetített betéteket (amely esetben üzletkötők gyűjtenek forrásokat természetes személyektől vagy kkv-któl), a nagyobb kiáramlásokhoz kell sorolniuk, figyelemmel az alábbiakra:

- a) a kivonás tekintetében fennálló plauzibilis szerződéses limitek;
- b) annak az intézmény hírnevét érintő következményei, hogy nem teszik lehetővé a betét kivonását, amennyiben az intézmények az ilyen termékek nagyobb visszaváltási szintjét lehetővé tevő gyakorlatot alakítottak ki.

9. A betétek pénzneme

Az intézményeknek különbséget kell tenniük a helyi és a külföldi pénznemben denominált lakossági betétek között.

10. Nem rezidensek betétei

Az intézményeknek meg kell különböztetniük a rezidens és nem rezidens lakossági betéteket. Ezt a különbségtételt az olyan intézményeknél elhelyezett betéteket illetően, amelyek székhelye az EU-ban található, a nem uniós rezidens és az uniós rezidens betétek szerinti bontásban kell meghatározni. A rezidens jogállás meghatározásának a likviditásfedezeti követelmények alkalmazásában a statisztikában vagy az adózásban alkalmazandó fogalommeghatározást kell követnie.

Az intézményeknek a betétes rezidens státuszát az egyedi intézmény szintjén kell azonosítaniuk.

11. Más termékhez kapcsolt betétek

Az intézményeknek azonosítaniuk kell azokat a lakossági betéttermékeket, amelyek olyan más tényezőkkel kapcsolódnak össze, amelyek a 30 napos időszak alatt változhatnak, és nagyobb likviditáskiáramlási kockázatot eredményezhetnek.

12. Egyéb jellemzők

12.1. Az intézményeknek meg kell vizsgálniuk lakossági betéti bázisukat bármely egyéb olyan jellemző azonosítása céljából, amely a tőkekövetelmény-rendelet 421. cikkének (1) és (2) bekezdésében meghatározottaknál nagyobb kiáramlási rátával rendelkező lakossági betéttípusra utal vagy utalhat. Az egyéb jellemzők azonosítását vagy fennállásának hiányát dokumentálni kell.

12.2. Az ilyen jellemzők azonosítása érdekében az intézményeknek értékelniük kell a felkínált konkrét lakossági betéttermékek megfigyelt (múltbeli) és várható stabilitását/volatilitását, és azonosítaniuk kell azokat a terméktípusokat, amelyek instabilnak bizonyultak, vagy amelyekről úgy vélik, hogy instabilnak bizonyulhatnak.

12.3. Az intézményeknek e célból egy egyedi és a teljes piacot érintő súlyos stressz együttes jelenlétét feltételező forgatókönyvet kell alkalmazniuk. A lakossági betéttermékek volatilitásának felmérésére felhasználhatók belső statisztikai és matematikai modellek. Az e módszerekhez használt bemeneti adatoknak általában a betétek múltbeli viselkedéséből és a stresszhelyzeti forgatókönyveken alapuló hipotetikus feltevésekből származtatott adatokból kell állniuk.

12.4. A kis és kevésbé bonyolult intézmények statisztikai modelleken alapuló, egyszerűsített módszereket is használhatnak, mint például egy adott betét esetében adott – stresszhelyzeti időszakot is magában foglaló – időkereten belül valamely 30 napos időszakban megfigyelt maximális csökkenést azonosító modelleket.

12.5. Ösztönzendő a szakértői megítélés alkalmazása az olyan tényezők beépítése érdekében, amelyeket valamely modell nem vesz figyelembe, különösen a hosszú múlttal nem rendelkező, innovatív termékek esetében.

12.6. Az elemzés során nagyon hasznos eszköz lenne a lakossági betéttermékek volatilitás vagy érzékelt volatilitás alapján történő rangsorolása. Ez támogatást jelenthet a következetes végrehajtásban valamely intézmény lakossági betéttermékeinek körében. A különböző termékek tekintetében kapott eredmények összehasonlítása és a kiugró értékek azonosítása segíthet a kevésbé stabil betétek azonosításában.

12.7. Az e módszerek alapjául szolgáló feltevéseknek 30 napos előrejelzést kell magukban foglalniuk, és azokat gyakran felül kell vizsgálni, különösen a piaci feltételek bármely lényeges változásának beépítése céljából. Ezenfelül az intézményeknek az értékelés minőségének javítása érdekében figyelembe kell venniük a korrelációt, a fertőződési és a szezonális hatásokat.

3. rész

13. A nagyobb kiáramlások meghatározása

13.1. A nagyobb kiáramlásokkal járó betétek kategorizálása során az intézményeknek a következő módszertant kell alkalmazniuk:

13.2. Az ezen iránymutatások fenti 2. részében leírt tényezőket két kategóriára kell bontani:

- a) nagy kockázatú, amely a következő kockázati tényezőkből áll:
  - i. a betétek pénzneme;
  - ii. más termékhez kapcsolt betétek;
  - iii. referencia mutatóhoz kötött vagy kedvezményes feltételekkel rendelkező termékek;
  - iv. nagy kockázatú forgalmazási csatornák, beleértve a csak interneten elérhető és az üzletkötők által közvetített betéteket;
  - v. nagy értékű betétek;
  - vi. egyéb jellemzők, amelyeket az intézmény az iránymutatások fenti 13. bekezdésével összhangban nagy kockázatúnak tart.

- b) nagyon nagy kockázatú, amely a következő kockázati tényezőkből áll:
  - i. lejáró fix futamidejű vagy felmondásos betétek;
  - ii. nem rezidens betétek;
  - iii. a betét nagyon nagy értéke.

13.3. Az intézményeknek a fent leírt tényezőkészlet alapján kell értékelniük a lakossági betéteket.

13.4. Az intézményeknek a lakossági betéteket a következő három egymást követő kategória egyikébe kell besorolniuk, amelyeket a mögöttes betétnek tulajdonítható kockázati tényezők száma alapján határoznak meg:

- a) olyan betétek, amelyekre az 1. kategóriából két tényező jellemző;
- b) olyan betétek, amelyekre az 1. kategóriából három tényező, vagy az 1. kategóriából egy tényező és a 2. kategóriából egy tényező jellemző;
- c) olyan betétek, amelyekre a 2. kategóriából két tényező, vagy az 1. kategóriából két tényező és a 2. kategóriából egy tényező jellemző, vagy a tényezők bármilyen egyéb keveréke a jellemző.

13.5. Az intézményeknek az egyes kategóriákhoz tartozó megfelelő nagyobb kiáramlási rátákat a múltbeli és a várható volatilitás értékelésének megfelelően kell megbecsülniük.

III. cím – Végső rendelkezések és átültetés

14. Az alkalmazás időpontja

A hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak úgy kell megfelelniük ezeknek az iránymutatásoknak, hogy a közzétételt követően három hónapon belül beépítik azokat felügyeleti eljárásaikba. Ezt követően a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak gondoskodniuk kell arról, hogy az iránymutatásokat az intézmények ténylegesen betartsák.